

Politični ogled

— Dne 19. septembra: Trgovinski minister dr. Rössler je danes naznanil, da odstopi. Listi poročajo, da bo za njegovega naslednika imenovan ravnatelj avstrijske poštne hranilnice dr. Schuster pl. Bonnot. — V Opatiji se je vršil shod zaupnikov Vseslovenske ljudske Stranke in Hrvatske stranke prava. Shoda so se udeležili najodličnejši voditelji obeh strank. Ustanovi se skupni hrvatsko-slovenski izvrševalni odbor, ki bo imel nalogo, da skrbi za vzajemnost Hrvatov in Slovencev. Dne 20. oktobra pa se vrši v Ljubljani skupni shod vseh hrvatskih in slovenskih državnih in deželnih poslancev, ki pripadajo omenjenima strankama. — Politično ozračje na Ogrskem je po zadnji burni seji državnega zbora zelo razburkano. Razjarena manjšina preti, da bo šla na Dunaj, ko bodo tam zborovale delegacije in bo napravila kraval. Socialni demokratje pretijo, da bodo ugriznili v Budimpešti velik štrajk. — Poroča se, da hočejo skleniti Bulgarija, Srbija in Grška medsebojno zvezo, ki ima namen, da bi se v slučaju vojne s Turčijo omenjene države podpirale.

— Dne 20. septembra: Cesar je imenoval ravnatelja poštne hranilnice, dr. Rudolfa Schusterja pl. Bonnotta, ki je rojen leta 1855, za trgovskega ministra. Nemški listi pozdravljajo Schusterjevo imenovanje, ker je — Nemeo. Za poljedelskega ministra pa je imenovan senatni predsednik upravnega sodišča, Čeh Franc Zenker. Novi minister je rojen leta 1856 in je baje v kmečkih rečeh dobro poučen. — Sklicani so sledeči deželni zbori: koroški in šlezjski na 24. septembra, nižjeavstrijski na 25. in predarlški na 30. t. m. Nekateri drugi bodo sklicani meseca oktobra. — V Galiciji se vrše pogajanja med Poljaki in Rusini zaradi deželnozborskega volilnega reda. — V dunajskem občinskem svetu je prišlo danes med krščanskimi socialci in socialnimi demokratji do velike rabuke, ker je večina dovolila podporo za katehetski shod. — Ogrski višji policijski nadzornik Pawlik je došel na Dunaj, da si ogleda poslopje ogrske delegacije, da bo znal ukreniti vse potrebno, če bi hotela opozicijska ogrska državna zbor motiti zasedanje delegacije. — Ogrska opozicija trdi, da je minister Lukač uporabil 3 milijone državnega premoženja za volitve.

— Dne 21. septembra: Cesar je danes zaprisegel v cesarskem dvorcu novoimenovana ministra dr. Schusterja in Franca Zenkerja. Danes popoldne se je vršil pod Stürgkhovim predsedstvom ministrski svet, katerega sta se udeležila tudi oba nova ministra. — Člani ogrske delegacije so imeli danes dopoldne posvetovanje. Za predsednika je določen Ludovik pl. Lang, za podpredsednika pa grof Avgust Zichy. Opozicija, na čelu je grof Karolyi, namerava, pomnožena z vseučiliščniki, se podati na Dunaj, da napravi v delegaciji rabuko. Policija pripravlja velike varnostne odredbe. — Nevarno je obolel češki katoliško-narodni državni poslanec P. Šilinger. — V Chemnicu na Nemškem se vrši strankarski shod socialne demokracije. — Pri Tuziju v Albaniji se je vršil boj med Turki in Malisori. Turki so imeli enega mrtvega in sedem ranjenih, Malisori pa 17 mrtvih in 21 ranjenih.

— Dne 22. septembra: Na Dunaju zborujeta prihodnje dni avstrijska in ogrska delegacija. Danes so došli na Dunaj ogrski opozicijski poslanci, ki imajo namen, motiti prihodnjo sejo ogrske delegacije. Madžarski dijaki in na Dunaju stanujoči Ogrski ogrske nezadovoljne sprejeli na kolodvoru z velikim veseljem. Policija vzdržuje red. — V Bosni je prišlo med Hrvati in Mohamedanci na eni in drugi strani do hudih nasprotstev glede deželnega zbora. Spravna pogajanja so se izjalovila, ker Srbi nočejo sprave tako dolgo, dokler bo skupni finančni minister Bilinski glavar Bosne. — Listi poročajo, da so se mirovna pogajanja med Turki in Italijani zopet razbila.

— Dne 23. septembra: Cesar je danes sprejel v avdienci ogrskega ministrskega predsednika Lukača, ki mu je poročal o političnem položaju na Ogrskem. — Policija, ki je stražila hodnike v palači, kjer zboruje delegacija, je večini opozicijskim poslancem zabranila vstop. Na galerijo je došlo le 9 opozicijskih poslancev, na čelu jim grof Mihael Karolyi, vse druge je policija potpisnila nazaj. Ko se je začela seja delegacije, je grof Karolyi zaklical z galerije: „Jaz protestujem proti tej delegaciji, ki je nepostavno izvoljena“, in vsi njegovi tovariši so zaklicali: „Mi protestujemo!“ Nastal je velik šunder. Starostni predsednik je nato izjavil, da obiskovalci galerije nimajo pravice govoriti. Člani opozicije so nato sami radi zapustili galerijo. Na ulici so bili sprejeti od tovarišev z vihranim pozdravljanjem. Opozicijski poslanci so nato šli po ulicah klicali na korajžnost proti večini in Lukaču. — Na Bolgarskem so prekinili velike vojaške vaje, kar je baje v zvezi z bližnjo vojsko na Balkanu. Čete, ki so se udeleževale manevrov, so se baje poskale na turško mejo. — V Srbiji dan za dnevom raste navdušenje za vojsko s Turčijo.

— Dne 24. septembra: Pri nadomestni volitvi za deželni zbor v Ljubljani dne 24. septembra sta bila izvoljena kandidata liberalne stranke, Ribnikar in Reisner. — Cesar je danes slovesno sprejel avstrijsko in ogrsko delegacijo. Predsednika avstrijske in ogrske delegacije sta izrazila cesarju imenom delegacij udanost. Cesar je imel prestolni govor, v

katerem se je zahvalil za izraze udanosti in zvestobe. Cesar je na kratko omenil političen položaj in je izrazil željo, da se ohrani mir. Splošno se je opazilo, da cesar dobro izgleda. Hrvaški delegat Spinčić je vložil na skupno ministrstvo interpelacijo radi kričečih razmer na Hrvaškem. Ko so se izvolili razni odseki, se je seja zaključila. — Listi poročajo, da se mirovna pogajanja med Turki in Italijani še niso razbila, ampak da se nadaljujejo.

Liberalci proti kmetu.

Stara želja kmečkega prebivalstva je, da bi se obrti, kakor: tesarska, mizararska, zidararska in enake proglasile na deželi za prosto izvršujoče obrti, da bi ne bilo potrebno pri vsakem malenkostnem popravilu in manjšem delu pri kmečkih stavbah biti odvisnemu od raznih mestnih stavbenih mojstrov. Dosedanji obrtni in stavbeni red za Štajersko je namreč tako prikrojen, da je vsak posestnik po postavi vezan, vsako popravo ali izvršitev kakšne nove stavbe, to je tesarska, mizararska in zidararska dela izročiti kakemu stavbenemu mojstru, ki pošlje kmetu svoje dražje, mnogokrat mestne delavce, računajoč še poleg tega svoj mastni zaslužek. Posestnik, ki najme za popravila svoje stavbe ali za napravo nove bajte ali svinjaka domačega rokodelca, ki pa ne dela „pod mojstrom“, je v nevarnosti, da ga zadene občutna kazen. Posebno lansko in letošnje leto se dogajajo take kazni v veliki meri.

Poglejmo si sitnosti, ki jih ima kmet, ako ga je kdo zatožil pri mojstru, da je izročil delo domačemu rokodelcu. 1. Mojster mu piše najprej grozilno pismo; 2. orožniki mu lažijo okrog hiše in ga trdo izprašujejo kot kakšnega hudodelca; 3. ima neštivilno potov do politične oblasti; 4. tam se nanj pritiska na vse mogoče načine; 5. naloži se njemu in domačemu rokodelcu občutna denarna globa ali pa celo zapor.

Gotovo je tudi, da je domač rokodelac najmanj za polovico cenejši kot mestni ali oni, ki dela „pod mojstrom“. Domači delavec pa tudi ne gleda na to, da bi se moralo delati po socialnodemokratski navadi samo od 6. do 6. ure, ampak on pride zjutraj poprej in tudi zvečer dalje potegne. Poleg tega pa še domači rokodelac pozna želje kmeta in uravna delo takó, kot kmet želi. Mestni delavec pa se še mnogokrat norčuje iz kmetovih zahtev, češ: „Jaz znam boljše“.

Dolgoletna želja kmečkega ljudstva torej je, da se te razmere spremenijo tako, da bi bilo prav za našega kmeta. Te svoje želje je izrazil naš kmet tudi svojim poslancem, da je ti skušajo uresničiti. In res so poslanci Kmečke Zveze, kakor vselej, tako tudi v tej zadevi, stopili na stran našega ljudstva. Že v seji dne 9. novembra 1908 je štajerski deželni zbor z večino glasov sprejel predlog kmečkih poslancev, da se par. 6 obrtno-stavbenega reda iz leta 1893 tako izpremeni, da bo prav kmečkemu prebivalstvu. Ker je nemško-nacionalni deželni odbor ravno tak nasprotnik zahtev kmečkega ljudstva kot slovenski liberalci, je zadrževal vso zadevo, da se le omenjeni sprejeti predlog ni uveljavil. V seji štajerskega deželnega zbora dne 22. septembra 1910 je predsednik K. Z., poslanec Roškar, vložil na c. kr. namestništvo in dež. odbor dobro utemeljeno interpelacijo, v kateri se zahteva, naj vlada in deželni odbor skrbita, da omenjeni predlog postane pravomočen in da se potem vendar enkrat nehaj pritiskati na naše ljudstvo z dosedanjimi ostrimi določbami obrtno-stavbenega reda. A nemški liberalci in nacionalci so bili gluhi za želje našega kmeta in se protivili, da bi se obrtno-stavbeni predpisi na deželi omilili. Naši slovenski liberalci, ki se bodo pri bodočih volitvah za deželni zbor zopet hlinili kmečkemu ljudstvu kot njegovi „najboljši prijatelji“, grečo glede spremembe stavbenega reda roko v roki z liberalno-nacionalnimi Nemci, Kmet, to ti pove dovolj!

Liberalci se seveda ljudska želja deveta briga. Posebno pa mrzi liberalci to, za kar se zavzemajo naši poslanci. Taka „nemila usoda“ je zadela tudi zahtevo, da se obrtni in stavbeni red prilagodi kmečkim zahtevam. Na shodu Kmečke Zveze pri Sv. Kungoti na Pohorju dne 25. avgusta t. l. se je sprejela med drugimi tudi resolucija, v kateri se zahteva, da se naj mizarstvo, tesarstvo in druge obrti proglasijo na deželi za proste obrti. Liberalci so takoj zgrabili za to resolucijo in udarjali po naši stranki in naših poslancih, češ, da hočejo ti-le oškodovati obrtnike. Najprvo se je zaletelo v to zahtevo glasilo liberal. učitelj in advokatov, „Slovenski Narod“, z dne 31. avgusta: za njim je napolnil svoje prostore celjski „N. List“ z dne 5. septembra t. l. s sledečo novico: „Prijetelj obrtnikov. Na shodu klerikalnega poslance Pišeka pri Sv. Kungoti na Pohorju je bila med drugim sprejeta resolucija, katere zahteva proglasitev mizarstva, tesarstva, zidarstva itd. za proste obrti. To resolucijo si naj vtaknejo vsi obrtniki teh strok, ki se dajo izrabljati za klerikalno politiko, za klobuk, da bodo vedeli, kje imajo svoje prijatelje. Morda se povabi g. Pišeka, da na prihodnjem obrtnem shodu prevzame kak referat?“

S temi stavki je celjski liberalci mnogo povedal. Priznal je javno, da je liberalna „Narodna stranka“, koje glasilo je „Narodni List“, nasprotnica kmeta in kmečkih zahtev. Nadalje je tudi odkril celjski liberalci svojo dušo, ki želi kmečkemu ljudstvu samo škodo. Napravil pa je na dalje še globok poklon mestnim obrtnikom-mojstrom.

Nočemo se prerekati z neumnimi liberalci, škoda je časa. Mi le pravimo: Oni kmetje, ki še pri volitvah v deželni in državni zbor volijo liberalne kan-

didate, vtaknite si „Slovenski Narod“ z dne 31. avgusta 1912 in „Narodni List“ z dne 5. septembra 1912 za klobuk. In vi obrtniki na deželi, ki celo sami glasno zahtevate, da se obrtni in stavbeni red spremeni tako kot želijo kmetje, tudi vi si zapomnite, da je liberalci bil in ostane vaš sovražnik, ker klečeplazi samo za milostnimi pogledi mestnih veleobrnitkov in mojstrov.

Zopet nov dokaz, da liberalna stranka ne gazi samo naših verskih in narodnih načel, ampak pobija celo najvažnejše zahteve našega kmečkega, obrtniškega in delavskega ljudstva. Liberalci je političen nesramnež v vsakem oziru, liberalci je bil in ostane škodljivec ljudstva!

Razne novice.

Našim naročnikom!

Vse one naročnike, ki jim s 1. oktobrom poteče naročnina, kakor tudi tiste, ki še dolgujejo naročnino za nazaj, uljudno opozarjamo, najporavnajo dolžno naročnino. V krog naših mnogobrojnih naročnikov vabimo vse dobro misleče Slovence.

„Slovenski Gospodar“ stane za celo leto 4 kro-
ne, za četrt leta pa 1 K.

Upravišništvo.

* Godovi prihodnjega tedna:

29. nedelja: 18. po Blakostih, Mihael, nadangelj.

30. ponedeljek: Hieronim.

1. oktober: torek: Remigij, škof.

2. sredo: Leodegar, škof.

3. četrtek: Kandid, mučenik.

4. petek: František Serafini.

5. sobota: Placid in tovariši.

Iz srednješolske službe. Gospod dr. J. Kotnik, poizkusni kandidat na celovški realki, je imenovan za suplenta na realko v Gorici.

Iz šolske službe. Imenovani so: provizorična učiteljica v Norici Marija Rojnik za definitivno isto učitelja in šolskega vodjo pri Sv. Joštu na Kozjaku; provizorična učiteljica v Mürzschlagu Gabri-
jela Windisch za stalno učiteljico v Kapelah; stalna učiteljica v Ščavnici Marija Wokann za učiteljico pri Sv. Ožbaltu na Dravi; provizorični učitelj v Pobrežju Anton Legat za stalnega učitelja istotam; učiteljica-suplentinja v Pobrežju Amalija Rojko za učiteljico istotam; provizorična učiteljica v Razvanju Marija Anetzhuber za stalno učiteljico istotam; pomožna učiteljica ročnih del v Rogaske-Slatini Marija Kit za učiteljico ročnih del istotam; provizorična učiteljica v Laznici Lujza Kollmann za stalno učiteljico istotam; stalni učitelj v Rogatu Franc Pavalec za stalnega učitelja v Knittelfeldu. — Prestavljeni so: nadučitelj v Dobjem Valentin Pulko kot nadučitelj v Gorici; nadučitelj v Gorici Jakob Knaflič za nadučitelja v Dobjem. — V začasni pokoj ste stopile: stalna učiteljica v Laškem trgu Alb. Sutar in stalna učiteljica pri Sv. Vidu tik Planine Josipina Bezljaj. — Povodom upokojenja se je izreklo priznanje za mnogoletno, zelo povoljno delovanje na šolskem polju nadučitelju Karolu Marčiču v Letušu.

* **Matevž Rajšp.** Pri Sv. Jurju v Slovenskih goricah je v soboto, dne 21. septembra zjutraj, umrl, zadet od kapi, vpočeni nadučitelj Matevž Rajšp, star 74 let. Rajni je bil vzor pravega ljudskega učitelja. Bil je vselej odločen katoličan in zvest, zaveden sin slovenskega naroda. Naši stranki, našim listom in društvom je bil posebno naklonjen. Skoraj 50 let je učiteljeval našemu narodu v Slov. goricah. Blizu 40 let je bil nadučitelj v St. Jurju v Slov. goricah. Uspeh njegovega učiteljevanja se pozna daleč na okrog. Sentjurska župnija nam je ravno po učitelju Rajšpu dala mnogo odličnih mož, ki so se vzgojili pod skrbnim njegovim vodstvom. Rajnega je vse ljubilo. Vse občine Sentjurske župnije so že pred leti imenovale očeta Rajšpa za častnega občana. Blagi pokojnik je kot učitelj živel z ljudstvom in bil tudi z njim enakih misli. Novodobni, pogubonosni liberalni nauki niso našli pri Rajšpu trohice prostora. Zato pa ga je ljudstvo tudi tako ljubilo. Pogreb, ki je bil zelo veličasten, se je vršil dne 23. septembra v St. Jurju. Navzoči so bili 3 duhovniki, mnogo učiteljstva ter skoraj vse prebivalstvo obširne domače župnije. Vrli prijatelj, katoliško misleči učitelj, naj ti bo zemljica lahka!

* **Nad 500 novih naročnikov** je dobil „Slovenski Gospodar“ v zadnjih treh tednih. Novi se še vsak dan oglašajo. Najbolj sta se postavili župniji: Sv. Križ na Murskem polju, kjer je „Slovenski Gospodar“ pridobil v tem kratkem času nad 60 novih naročnikov, ki so list tudi vsi vnaprej plačali, in Vuzenica, od koder smo dobili te dni zopet 15 novih prijateljev, tako da znaša število novih naročnikov v tej obsejni župniji skoro 40. Mnogo je župnij, iz katerih nam je došlo po 5 do 10 novih naročnikov. Vsem našim prijateljem, ki se tako trudijo za razširjenje našega lista: Hvala!

* **Soc. demokratje pomagajo liberalcem.** Pri deželnozborski volitvi v Ljubljani, ki se je vršila pretečni terek, sta zmagala liberalca Reisner in Ribnikar edino-le s pomočjo socialno-demokratskih glasov; le na ta način je bilo mogoče, da sta liberalca prodrla brez ožje volitve. Kandidata Slov. Ljudske Stranke sta dobila: dr. Pogačnik 1002 glasova, Ivan Kre-
gar 999 glasov. Glasovi S. L. S. so se pomnožili za 230 glasov. Mi napredujemo, a liberalci morajo iskati pomoči pri socialnih demokratih.

* **Število katoliško mislečih učiteljev** je na Slovenskem vedno več, liberalnih pa manj. Samo lanskoto leto je število učiteljev, ki so člani liberalne u-